

Indhold, kort

Der er en udførlig indholdsoversigt bagest i bogen, s. 223.

FORTALE 11

TALENS BOG 15

De Tre Strategier 15

To verdner 15

Første strategi: Hvad: Frigør dig af emnernes tyranni 16

Anden strategi: Hvem: Tal til alle og ingen på én gang 17

Tredje strategi: Hvor: Tal overalt 19

De Ti Hvordan-direktiver og Anti-direktivet 20

Første direktiv: Langsomhed: Tal langsomt. Du taler altid hurtigere end du tror 20

Andet direktiv: Plus: Gør minussprog til plussprog 23

Tredje direktiv: Spade: Kald aldrig en spade for en spade 36

Fjerde direktiv: Mangeord: Jo flere ord, jo bedre 41

Femte direktiv: Komplikation: Alting er altid meget mere indviklet end du kan fremstille det 50

Sjette direktiv: Nødvendighed: Tingene sker af sig selv 66

Syvende direktiv: Forbehold: Tal gerne længe, men sig aldrig for meget 72

Ottende direktiv: Målsætning: Du bør altid have de bedst mulige målsætninger 76

Niende direktiv: Identitet: Vær altid dit eget identiske selv 83
Tiende direktiv: Opløsning: I nødsfald: Opløs begrebet 85
Anti-direktivet: Bryd direktiverne når det er nødvendigt 89

De Fem Stadier 91

Første Stadium: livet i dagligsproget 91
Andet Stadium: koncentration om direktiverne 91
Tredje Stadium: direktiverne indlært 92
Fjerde Stadium: uafhængighed af enhver aktuel anledning 93
Femte Stadium: hinsides sproget 94

De Syv Prøvelser 95

Fra ikke-sproglige problemer til udfordringer på Sprogets Vej 95
Første Prøvelse: manglen på arbejdskraft 97
Anden Prøvelse: arbejdsløsheden 98
Tredje Prøvelse: betalingsbalancen 101
Fjerde Prøvelse: forureningen af miljøet 103
Femte Prøvelse: våbenkapløbet og terrorbalancen 105
Sjette Prøvelse: indvandringen 108
Syvende Prøvelse: ekstremistgruppers terror 110
Hvad har vi lært af dette kapitel? 114

Af- og omveje på Sprogets Vej: Den Offentlige Tales fristelser 114

Værdien af at praktisere Den Offentlige Tale 114
Hvordan man kan komme til at udøve Den Offentlige Tale 117
Mulighederne for almindelige mennesker 122
Hvordan man bliver en kulturpersonlighed 145
Om mulighederne for politisk karriere 173

Genvejen på Sprogets Vej: Den Stille Tale til Dat 179

Den Allyttende Tier eller Dat 179
Anfægtelser 183
Den Kompensatoriske Tale 189

STILHEDENS BOG 190

EFTERTALE – MED SVAR PÅ TILTALE 197

- Sprogets Vej er ingen konkurrent til andre metoder* 197
*Sprogets Vej er en altomfattende mulighed, ikke en
nødvendighed* 198
Kun Sprogets Vej fører ud over Tredje Stadium 199
Sprogets Vejs Akademi 200
Min videns kilde 202
*Min uigenkaldelige forening med Stilheden er nært foreståen-
de* 204
Afsked 205

FÆRDELSREGLER PÅ SPROGETS VEJ 207

APPENDIKS 215

- Forfatterforholdet omkring Sprogets Vej til Sindets Fred,
2. reviderede vej – nu med Dit og Dat 215
Første udgave og tiden umiddelbart efter 215
Mødet med Kjøller 216
Den Dobbeltsporede Sprogets Vej 217
Den Ensrettede Sprogets Vej 218
Bevægelsens vækst 218
Den Første Fortalers afvisning af gurustatus 219
Honorær forfatter 219

UDFØRLIG INDHOLDSOVERSIGT 223

STIKORD 239

Fortale

At påvirke andre

Igennem flere tusind år har man vidst hvor vigtigt det er at kunne udtrykke sig godt. Især hvis man indtager en betydningsfuld plads i samfundet, må man kende sit sprog godt. Man må kende ordenes nuancer for at sige hverken for lidt eller for meget. Man må vide hvorledes man taler med vægt og skaber sympati omkring sin sag. Man må kort sagt beherske de sproglige overtalelseteknikker.

Studiet af disse ting kaldes retorik.

Men selv om årtusinders beskæftigelse med disse ting har været meget omfattende, så er der dog et meget vigtigt område som er blevet forsømt. Det er denne forsømmelse som Sprogets Vej nu retter op på.

At påvirke sig selv

Retorikken har især koncentreret sig om hvordan man bedst bærer sig ad med at påvirke andre, altså talens modtagere. Det der var opgaven, var at påvirke andre menneskers følelser, tanker, forestillinger og holdninger, således at de handlede på en ønsket måde. Men man har forsømt at beskæftige sig med hvorledes man med sin egen tale kan påvirke sine egne følelser, tanker osv. Altså hvorledes talen virker tilbage på afsenderen.

Retorik for alle

At der åbnes for at alle tilladte (og forbudte) overtalelsesmetoder nu kan anvendes af enhver på sig selv, betyder intet mindre end en revolution i retorikken. Fra at være en disciplin som først og fremmest henvendte sig til advokater, ledere, præster, skolelærere, politikere og lignende, så bliver det nu en disciplin med bud til alle: flaskedrengen i supermarkedet, postbuddet, den ensomme gamle, boghandlermedhjælperen og mange flere. For at anvende retorikkens midler meningsfuldt er det nu ikke længere nødvendigt at indtage en særlig position i samfundet. Vi kan alle bruge disse midler til at opnå forbedringer hos os selv. Af tanker, følelser, forestillinger og holdninger.

Dette, at enhver sprogbruger med Sprogets Kraft kan påvirke sig selv, kaldes Den Immanente Transcendens, eller kort: DIT. Enhver sprogbruger har sproget i sig. Dette betyder at enhver sprogbruger har evnen til at gennembryde sine grænser ved at bruge sproget målrettet. Det vil sige at enhver sprogbruger er bærer af Den Immanente Transcendens.

Det gælder også dig.

En historisk parallel

Men selv om der som sagt med Sprogets Vej anstiftes en revolution i retorikken, så er der for en bredere betragtning tale om at videreføre og modernisere elementer fra den klassiske romerske retorik. På et tidspunkt var der i romerriget ikke mere så meget brug for at borgerne deltog i den offentlige debat og ytrede sig i politisk-retslige processer. Det lykkedes imidlertid at sikre retorikken et nyt arbejdsområde ved i højere grad end tidligere at gøre den til et middel i den personlige udvikling. Retorikken blev så brugt fx til tolkning af litterære værker. Og det gør den stadig i skolen.

Vandrende riddere

Nogle århundreder efter romerrigets fald opstod de vandrende riddere. Den mest berømte er Don Quijote. Disse riddere var folk af høj åndelig og etisk standard som i fuld rustning og til hest drog omkring i verden og søgte udfordringer. De søgte at råde bod på alle typer uretfærdighed og udsatte sig for alle slags farer for at få et udødeligt navn og rygte.

Don Quijotes vidt beundrede gerninger var udløst af hans læsning af beretninger om andre vandrende riddere. Han blev især som læser tændt af ridderreplikker som disse: „Den fornuftige ufornuft, med hvilken De behandler min fornuft, har bragt et sådant svind i min fornuft, at jeg ikke uden fornuft beklager mig over Deres dejlighed“ og „Den høje himmel, hvis stjerner guddommeligt bekræfter Deres guddommelighed, bevirker, at De fortjener den fortjeneste, som Deres Højhed fortjener“.

Svimmel af beundring over sådanne sproglige præstationer og den aura af ædelhed, godhed og eventyrlyst som indhyllede dem, forlod han sine teoretiske studier og ændrede radikalt – i høj grad med sproglige midler – sine uheroiske omgivelser og sit dådløse liv. Han blev vandrende ridder og fandt meningen med sit liv trods betydelig fysisk modstand fra omgivelserne.

Det er i respekt for hans eksempel at Sprogets Vej fik sit navn. Ingen kan vandre uden noget at vandre på. Samtidig må det fremhæves at han aldrig nåede de mere avancerede stadier på denne vej. Hertil var han alt for optaget af at kæmpe fysisk. Desuden vandrede han til hest. Men som inspirator for begyndende vandrere er han trods disse særheder selv i dag blandt de bedste.

Det filosofiske grundlag

Men Sprogets Vej er også en helt logisk videreførelse af to dominerende filosofiske strømninger efter Anden Verdenskrig: den en-

gelsk-amerikanske sprogfilosofi og den fransk-tyske eksistentia-
lisme.

Sprogfilosofi

Sprogfilosoffernes begrebsanalyser viser at udtryk som beskriver karaktertræk og personlighed, i virkeligheden er stærkt forkortede beskrivelser af tendenser til at handle på særlige måder.

Eksistentialisme

Eksistentialismens grundopfattelse er at mennesket ikke er noget – andet end hvad det vælger at blive ved at handle på en bestemt måde. Dvs. at det er den enkeltes ansvar at vælge sig selv i total frihed.

Begge retninger fremhæver således handlingernes, adfærdens, afgørende betydning for dannelsen, bevaringen og forandringen af identiteten. Men at tale er også at handle. Man er den man taler sig til at være. Og virkeligheden er som man taler den til at være. Takket være Den Immanente Transcendens, DIT.

Velkommen på Sprogets Vej.

Forretningsudvalget i Forfatternes Vandrelaug på Sprogets Vej på vegne af Den Første Fortaler for Dat¹

1 Forfatterforholdene omkring *Sprogets Vej til Sindets Fred*, 2. reviderede vej afklares i appendikset s. 215.